

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich
RPO-671121-XVIII/II/BSZ

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, *14 marca 2012 r.*

Pan Zbigniew Derdziuk
Prezes
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Szanowny Panie Prezecie

Uprzejmie informuję, iż w toku badania indywidualnej sprawy wątpliwości Rzecznika wzbudziła praktyka, polegająca na ustalaniu właściwej jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie miejsca stałego zameldowania ubezpieczonego/świadczeniobiorcy, z pominięciem w tym zakresie zasady wynikającej z art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) zwanej dalej ustawą emerytalną.

Z dotychczas uzyskanych wyjaśnień (zawartych m.in. w piśmie Dyrektora Departamentu Świadczeń Emerytalno-Rentowych ZUS z dnia 6.09.2011 r.) wynika, iż w celu ujednolicenia właściwości związanej z przyjmowaniem wniosków oraz wydawaniem decyzji, a także wypłatą świadczeń przyjęto praktykę, iż oddziałem właściwym jest ten oddział, na terenie którego wnioskodawca zameldowany jest na pobyt stały i fakt ten stwierdzony jest w dokumencie tożsamości. Powyższe stanowisko oparte zostało o przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.). Z uwagi na okoliczność, iż ww. rozporządzenie utraciło moc obowiązującą z dniem 22 listopada 2011 r., a przepisy aktualnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenie emerytalno - rentowe (Dz.U. Nr 237 poz. 1412) nie zawierają regulacji dotyczących właściwości miejscowej jednostek organizacyjnych ZUS, Biuro Rzecznika zwróciło się

do Dyrektora Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w S. z prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie możliwości pozytywnego rozpatrzenia wniosku interesanta o przeniesienie jego akt rentowych do Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w S., w związku z zamieszkiwaniem przez ww. w S., przy jednoczesnym utrzymaniu stałego zameldowania w innym województwie. Pismem z dnia 8.02.2012 r. (znak 380000/6120/21/KUS/2012) Zastępca Dyrektora Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w S. ponownie wskazał, iż „za adres zamieszkania w sprawach postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe w przypadku osób zamieszkałych w Polsce uważa się adres zameldowania na pobyt stały”.

W ocenie Rzecznika przedstawiony powyżej pogląd i oparta na nim praktyka pozostają w sprzeczności z treścią aktualnie obowiązującego art. 115 ust.1 ustawy emerytalnej oraz rozumieniem miejsca zamieszkania osoby fizycznej w ujęciu art. 25 k. c. W sytuacji bowiem, gdy ustawa emerytalna nie zawiera własnej definicji miejsca zamieszkania, uzasadnione wydaje się przyjęcie definicji wynikającej właśnie z art. 25 k. c, który stanowi, iż miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu. Podkreślenia wymaga, iż przepisy ustawy emerytalnej nie obligują do posiadania zameldowania w celu ubiegania się o świadczenia z ubezpieczenia społecznego, a rolą organów rentowych nie jest badanie realizacji obowiązków wynikających z ustawy o ewidencji ludności. W tym kontekście należy zwrócić uwagę, iż przewidziane jest zniesienie obowiązku meldunkowego od dnia 1 stycznia 2014 r., co spowoduje konieczność ponownego określenia zasad ustalania właściwości miejscowej jednostek ZUS. Podkreślenia również wymaga, iż przepisy aktualnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. nie zawierają bardziej szczegółowych regulacji kwestii właściwości w związku z czym, art. 115 ustawy emerytalnej należy stosować wprost. Dodać jedynie należy, iż okoliczności dotyczące miejsca pobytu lub zamieszkania świadczeniobiorcy mogą być ustalone na podstawie oświadczenia zainteresowanego złożonego w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, jeżeli istnieją niedające się usunąć w inny sposób wątpliwości dotyczące miejsca zamieszkania zainteresowanego (§ 19 ust.1 pkt 7 rozporządzenia). Informacje zawarte w dokumencie tożsamości nie są więc wyłącznym środkiem dowodowym w powyższej kwestii.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Prezesa o zajęcie stanowiska w kwestii zmiany dotychczasowej praktyki we wskazanym zakresie.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

[Podpis]
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich